



gospodarske, obertniške in narodne.

V Ljubljani v sredo 1. decembra 1858.

Kako z grojzdem ravnati, ki je zmerznilo pod snegom.

Naš častiti dopisnik iz Marburga nam je unidan žalostno oznanil, da je letos na Štajarskem več tisoč štertinkov vina pod snegom v mrazu ostalo. Poslednji list slavne štajarske kmetijske družbe poterjuje to žalostno novico ter pravi, da v mnogih nogradih, in zlasti v lutomerških, radgonskih, konjiških itd. je nenavadna zima tergatev prehitela. V najboljih štajarskih goricaah je namreč navada, da še le o vseh Svetih začnejo brati. In le leta 1835 je enaka uima ngrade zadela kakor letos, pa vendar takrat ni bilo toliko snega in tudi ni tako dolgo ležal. Letos je snega padlo sèm ter tjè tudi za 2 čevlja na debelo in zmerzline je bilo do 12 stopinj. V takem vremenu ni bilo mogoče brati. Kdor pomisli, da v okolici radgonski in lutomerški je vino ljudem poglavitni pridelek, si bo lahko sam mislil njih žalostni stan. Pa so res Lutenberčani zdaj še skor žalostnejši kakor so bili takrat ko so pogoreli; kar res ni čuda, ker v lutomerškem kantonu samo je 1187 oralov ngradov, v katerih skor še nikjer niso brali.

Kaj je storiti v taki nesreči?

Skušnja v takih žalostnih okoljshinah to-le uči:

Če se zmerznjeno grojzde masti (preša), se dobi mošt, iz katerega postane plivko in včasih še celó smerljivo vino, ktero je tako zoperno, da ga nobena živa duša piti ne more in se tedaj zavreči mora. Ravno taka čobodra se dobi, ako se dá grojzde v kakem gorkem hramu otajati ali če se celó s toplo vodo spera. Ako pa se grojzde pusti pod milim nebom ali če se prenese v kak merzel hram in se večkrat škropi z merzlo vodo, da se polagoma otaja, takrat je pa veliko bolje za vino. Če je grojzde bilo dopolnoma zrélo, mu zmerzlina celó malo škoduje; če pa ni do dobrega dozorelo, zlasti belo grojzde, pa otajano ni za vžiti. Treba je tedaj v taki nesreči zrelo grojzde skerbno odberati od nezrelega in vse nezrelo grojzde kakor tudi tisto, ki je nagnjito, z osoljeno vodo poškopiti pred maščenjem ali prešanjem; dve periši solí je dosti na štertink mošta. — Črnemu grojzdu zmerzlina veliko manj škoduje kakor belemu, če tudi ni do dobrega zrelo bilo.

Kadar mošt iz zmerznjenega grojzda vrè, se mora skrbeti za dosti gorkote (10 do 12 stopinj po Romirjevem gorkomeru) v hramu, zakaj mošt iz zmerznjenega grojzda že sam je nekoliko merzleji in zjutraj je v tem času tudi že tako merzleje. Tedaj se mora moštu pomagati s toplim hramom, da lože vrè.

Kdor se ravna po teh skušnjah prav natanko, si bo s tem saj toliko škode odverní, da si bo, kolikor je moč, vino zboljšal; manj ga pa bo na vsako vižo.

Če se taka nesreča ravno poredkoma primeri in čeravno so imenovane skušnje gotove, je vendar želeti, da bi vinorejci, katerim je letos grojzde pod snegom zmerznilo in so vse sorte ž njim ravnali, tudi te svoje skušnje na znanje dali, da bi, ako bi še kterikrat taka nesreča ngrade zadela, se še bolj vedilo: kako in kaj.

Za take naznanila prosi sl. vredništvo štajarskega „Wochenbl.“, za nje pa prosi tudi vredništvo „Novic“, da bi tako vstregli in pomagali nemškim pa tudi slovenskim bravcem.

V hvalo pirnice.

Za pirnico (Quecken) naši kmetovavci nič ne marajo in res je na njivah siten in škodljiv plevél.

Vendar lahko rečemo, da le tisti pirnico popolnoma zametuje, kdor je ne pozna prav. Pirnica ima veliko sladčice in moke v sebi, zato jo živina prav rada jé, ko je bila persti očejena. Za goveda in konje se mora v škoporeznici zrezati, dalja ali kraja, po pol pavca ali cel pavec dolga. Tudi ovce suho pirnico z mervo zmešano kaj rade jedó in že v enem tednu se veliko popravijo, če se jim pirnica poklada. Krave po nji berž več in boljšega mleka dajejo. Tudi konjem kaj dobro tekne; pravijo, da pirnica skor nič slabeja ni kakor oves. Francozi bolne in izdelane konje ž njo ozdravljajo in krepcajo; v ta namen dajo vsaki dan konju 10 do 12 funtov zrezane pirnice in korenja. Tudi pirnična trava je zdrava in tečna klaja, vendar korenine veliko veliko bolj redé kakor trava in sicer 15krat bolj.

Živinozdravilska skušnja.

(Mazilo za kerhke kopita). Naberí si velikih černih polžev in dení jih v lonec s pokrovom; potem vlij laškega olja čez nje in vse skupaj večkrat pomešaj, pa se ti bojo polži popolnoma raztopili. S tem mazilom namaži zjutraj in zvečer konju kerhke kopita in zmečil jih boš v kratkem. — Tako piše časnik „Fortschritt“. Poskusite! Morebiti imajo polži res kakošno posebno mečivno moč v sebi. Škodovali gotovo ne bojo.

Za posebne potrebe kaj.

Kdor hoče, da mu se ne zapali ali vžgè kaka obleka, naj jo namoči v vodi, v kateri je mnogo salmjaka raztopljenega.

„Gosp. list.“

Kmetijske novice.

(Kebri so se nam letos v cukrer zarinili). Pod tem naslovom smo brali te dni v časniku „Neue Erf.“ dalji spis, v katerem se popisuje, kako škodljivi so kebre in červi, ktere uni zaležejo. Letos so ti červi pokončali na Českem veliko polja, kjer je bila pesa za cukrer vsejana, zato opominja omenjeni časnik, naj se cukrarnice spravijo na vojsko zoper te škodljivce, zakaj, če so letos 1000 centov cukra pokončali, ga bojo prihodnje leto 2000, ker vsako leto je ta podzemeljski merčes požrešniši, in gorje potem čez 3 leta tudi sadnim vertom, ki so blizo pesnih njiv, kadar se bojo iz červov premenili v kebre in nad zemljo svojo požrešnost uganjali. Pokončati kebre imenuje neki gospodar v „Illustr. landw. Ztg.“ tri žive sovražnike, ki so tiči, kert in pa kokoši. Kokošim niso kebre nikakor škodljivi — pravi omenjeni gospodar — moja kuretna je skozi šest tednov skor same